

GOGA

Kazimir Kolar

Onečejevalec

Pro bono malum.

1. del

ONEČEJEVALEC

* * *

O njem mi je prvič pripovedoval novinar.

To se je zgodilo leta 2022 ali 2023, tega ne morem natančno določiti, ker so mi kasnejši dogodki zastrli spomin, čeprav se zelo natančno spominjam nekaterih podrobnosti tistega srečanja. Sedela sva v restavraciji ob večerji in pila rdeče vino, medtem ko je zunaj besnela snežna nevihta. Pogovarjala sva se približno dve uri in novinar me je seznanjal s skrivnostnimi pojavljanji.

Nenadoma mi je nekaj reklo, da ne smem ostati. Začutila sem celotno težo tistega dne, ki se je novinarju zrcalila na obrazu, in potožila sem mu, da sem zelo utrujena, saj imam za sabo že dolg dan, in morala sva se posloviti. Pol ure kasneje sem sedela na praznem mestnem avtobusu, ki je divjal po nočnih ulicah, in dolgo razmišljala o skrivnostnem moškem, njegovih pismih, njegovih sporočilih, povezavah in pogovorih. Premlevala sem nešteto možnih razlag. Razmišljala sem o večernem pogovoru. Iskanje skrivnostne osebe pomeni dolgo verigo razmišljanj, popisovanje zločinov, pogovor s pričami, naključen razgovor z neznanci in mrzlično iskanje na morskem bregu. Vse to se mi je motalo po glavi in me prevzemalo.

Tistega večera sem padla v svet domišljije in v nekem trenutku sem se zdramila in zazrla skozi okensko steklo ven v snežni metež. Še sedaj ne vem, v katerem delu mesta se je to zgodilo (bilo je okrog pol enih zjutraj), in ker je avtobus vozil zelo hitro, niti ne vem, zakaj sem se zbudila prav v tistem trenutku – mogoče je vozilo ostro zavilo ali pa sem se zbudila kar tako – in v bežnem oknu neke stare hiše je neznana oseba sunkovito odgrnila zaveso in pogledala ven na cesto. Morda je bila to povsem ustaljena gesta, kot jo opravimo zvečer ali zjutraj, a meni se je zdela nenavadno osebna in čustvena. Težko bi rekla, da se je naključno bitje povsem iz navade premaknilo in stopilo k oknu. Takrat sem se odločila, da zapišem vse, kar sem izvedela na tisti večer.

Kronika prikazovanj

1

Prvo poročilo sega v leto 2016 v Ljubljani. Sredi julija je neznan moški vstopil v knjigarno na severovzhodu mesta, in ker je nosil sončna očala in čepico s senčnikom, ni bilo mogoče določiti njegove starosti. Morda je štel trideset ali štirideset let, morda tudi več. Hodil je zelo nedoločljivo. Zmedena prodajalka iz knjigarne je o njem povedala malo. Edino, kar je vedela, je bilo, da se je neznanec gibal kot kakšen bolnik, ki ima težave s hrbtenico, saj se je med hojo iz neznanega razloga držal zelo krivo. To pa je nasprotovalo pripovedi očividcev na parkirišču pred knjigarno. Moškega so opisali kot hitro hodečo osebo, kar so potrdili tudi posnetki zunanjih kamer, postavljenih pri vhodu. Neznanec se je premikal zelo okretno, kot da bi treniral atletske ali kakšno drugo športno disciplino. Prav tako nihče ni znal pojasniti, v kakšnem psihološkem stanju se je nahajal, kar je razumljivo, saj nihče ni videl njegovega obraza. Moški je bil torej zakrit ali pa si je iz neznanega razloga zakrival obraz in se izogibal kameram.

Dogajanje bi lahko opisali na kratko. Ko je skrivnostni moški vstopil v knjigarno, se je počasi pomaknil v notranjost in se razgledoval po pisarniškem materialu. Nato se je skrila zadaj za visoko polico, ki je nudila velik zaslon, saj jo je prekinjal skoraj meter širok steber, in tam obstal. Približno pet minut je pregledoval pisemske ovojnice in se včasih malo prestopil. To je bilo vse. Nobenega glasu ni spustil, nobenih sunkovitih gibov ni bilo zaznati. Toda ko je pozneje ena od prodajalk stopila k polici, kjer je stal neznanec, je kriknila, saj je stopila v lužo. Na tleh je bila prozorna in lepljiva tekočina. Prodajalki je postalo vroče in za hip je izgubila razum, saj je bilo v luži moč opaziti koščke sadja, verjetno kivija ali ananasa. Toda tekočina ni bila razlita po prodajni polici niti nikjer drugod, zato prodajno osebje ni poklicalo policije. Morda je skrivnostni neznanec po tleh razlil sok ali kakšno drugo pijačo. Obstajala je tudi možnost, da se je vse skupaj odvijalo nenamerno, brez kakršnegakoli načrta ali motiva, kar bi pomenilo, da je šlo pri dogodku zgolj za nesrečo ali spodrsrljaj.

Teden kasneje se je isti neznanec pojavil v južnem delu Ljubljane v nekem drugem nakupovalnem središču. Tokrat je vstopil v trgovino z oblekami. Spet je bil zakrit s čepico, tako da prodajalke in varnostnik o njem niso mogli povedati veliko. Bil je zelo suhe postave in zdelo se je, da se bolj sprehaja, kot pa kupuje. Obnašal se je povsem navadno, kot se obnašajo vsi kupci – malo je postal pred določenim kosom oblačila, si ga ogledal in odšel naprej. Toda kar je bilo nenavadno, je bilo to, da je za njim spet

ostala luža, ki je vsebovala dober liter tekočine, verjetno vode. Neznana oseba je torej zmočila nekaj polic z oblačili, a za seboj ni pustila nobene umazanije. To se je prodajnemu osebju zdelo čudno, saj so poznali primere kupcev, ki so vstopili v trgovino z namenom, da poškodujejo ali umažejo artikle, toda tu se ni zgodilo nič podobnega. Vodja prodaje je vseeno o tem obvestila šefa prodajalne in varnostnik je na podlagi videoposnetkov napisal poročilo in obvestil policijo. Policisti so na kraj dogodka prišli šele dve uri po dogodku, pregledali varnostne kamere, sestavili poročilo in izprašali varnostnika, vendar niso odkrili ničesar nenavadnega, zato so na koncu v policijskem poročilu zabeležili, da gre za dejanje, ki je zgolj v nekaterih potezah spominjalo na vandalizem.

2

Avgusta leta 2016, kakšen mesec po prvi pojavitvi in kakšnih pet kilometrov stran, se je neznani moški krhke postave in bolnega videza (kot so povedale priče, ki so ga opazile iz stanovanjskega bloka) pojavil na postaji mestnega avtobusa. Čakal je na avtobus v vzhodnem delu mesta, vsaj tako se je zdelo, čeprav je večino časa s hrbtom obrnjen proti cesti nekaj tlačil v smetnjak ali pa je nekaj iskal po svojem nahrbtniku in se živčno obračal. Občasno je na aluminijski klopici pustil vrečo in stopil do bližnjega grmovja, kot bi se oziral za avtomobili v daljavi, kmalu nato pa prihitel nazaj, pograbil vrečo, nekaj časa čakal in

jo položil nazaj na klopco v avtobusnem postajališču. Videti je bilo torej, da je ta oseba nekoliko nemirna ali pa se želi sprehajati, ker jo tarejo skrbi. Opazili so jo tudi ljudje iz parka, a v resnici dolgo časa ni nihče posumil, da bi se dogajalo kaj nenavadnega, saj se je zdelo, da se je neznanec na tistem mestu pojavil naključno. Toda nenadoma je neznanec izginil, kot bi se vdrl v tla. Mogoče je, da se je odpravil čez parkirišče v smeri ceste, ki je vodila na vzhod države, saj se ga ni spomnil nobeden od obiskovalcev v pol kilometra oddaljenem baru.

Ob pol desetih zjutraj so na avtobusno postajo začeli prihajati prvi potniki in naleteli so na ogromno urinsko lužo. Ta se je razlivala preko pločnika vse do polovice cestišča. Onečeden je bil tudi kovinski smetnjak. Skoraj do polovice je bil napolnjen z gostim rumenim urinom. V tistem trenutku je kazalo, da v tem dejanju ni bila udeležena le ena oseba. Oseb je morda bilo več, kar pa je ostalo le domneva. Zaradi poletne vročine je bil smrad še hujši in ljudje, ki so čakali na avtobus, so se jezili. V dogajanje so se vpletali tudi naključni sprehajalci psov in mimoidoči. Kmalu je nekdo poklical policijo. Po eni uri od prijave sta se na kraj dogodka pripeljala dva kriminalistična kombija in enota forenzikov. Kriminalisti so popisali zadevo, fotografirali kraj dogodka in kmalu zatem so komunalni delavci sprali tla. Storilec je pobegnil brez sledu in se na kraj ni več vrnil.

To se je zgodilo dvanajstega avgusta okrog devetih zjutraj v vzhodnem delu mesta. Vest o skrivnostnem moškem, ki za seboj pušča umazanijo, se je hitro razširila.

Mediji so se razpisali o neznanem moškem in ga poimenovali prijatelj smetnjakov ali še krajše onečejevalec.

3

15. septembra se je pojavil na severu države. Kot so pokazale avtocestne kamere, je prišel iz Ljubljane, zapustil avtocesto in nadaljeval vožnjo proti Velenju. Vozil je star folksvagnov avto. Na ulici se je pojavil ob padanju mraka. Preko glave je imel poveznjeno kapuco. Oblečen je bil v trenirko in s precej hitro hojo krožil okrog parkirišča, kot da bi nekaj iskal. Mimoidoče je preslepil, saj so mislili, da sprehaja psa, ker je občasno naredil premor in postal. Na tem mestu se že dolgo ni zgodilo nič spornega, zato nihče ni ukrepal ali postal pozoren na nenavadno osebo. A dve uri kasneje se je izkazalo, da je neznanec s človeškim fecesom onečedel več avtomobilov. Izločki so bili razmazani po vetrobranskih steklih, stranskih oknih in avtomobilskih kljukah. To se je zgodilo na parkirišču pred halo športnega centra v Velenju, pred znamenito Rdečo dvorano, kjer se je odvijala rokometna tekma. Tekma se je začela ob devetnajsti uri in kamera zunanjega roba parkirišča je pokazala, da je neznanec na prizorišče prišel dvakrat (ob dvajset do osmih in po prvem polčasu, petnajst čez osem zvečer). Kasnejše preiskave in iskanja so potrdila, da je človeške iztrebke tovoril v večji nakupovalni vrečki, ki so jo našli odvrženo ob reki kilometer stran. Ko so obiskovalci tekme po koncu prišli iz hale, jih

je popadla jeza, nekatere pa slabost. Nekaj ljudi je zaradi vonja bruhalo. Varnostna služba je o dogodku obvestila policijo, mestno redarstvo in občinsko vodstvo.

4

23. septembra so iz osnovne šole za Bežigradom na policijo poslali nenavadno prijavo. Poslal jo je ravnatelj, vendar po posvetu z vodstvom šole oziroma po sestanku, ki so ga sklicali v naglici v popoldanskih urah. Obravnavali so primer, s katerim se še niso srečali. Na tisti dan je iz ulice v šolo vstopil neznan moški, pristopil k dežurnemu učencu in ga vljudno prosil, naj ga spusti k ravnatelju. Dežurni učenec, ki je tisti dopoldan dežural pri vhodu šole, najprej ni vedel, kaj naj stori, poskušal je najti dežurnega učitelja, da bi mu ta pomagal pri odločitvi, a ga ni našel, zato je na koncu popustil. Neznanec se je obnašal prijazno in zato mu je dežurni učenec verjel na besedo ter ga usmeril v ravnateljstvo pisarno. Potem se je po stopnicah povzpел v drugo nadstropje, kjer se je nahajala administracija šole, tajništvo in omenjena pisarna. Toda kasneje se je izkazalo, da tistega dne ni bilo najavljenih obiskov pri ravnatelju niti se nihče ni javil v ravnateljstvo pisarni in prav tako ne v tajništvo ali zbornici. Primer so raziskovali tudi pri šolski knjižničarki, ki je potrdila, da je v šoli vse potekalo po načrtih in da ni opazila ničesar nenavadnega.

Do alarma je prišlo, ko je o moškem, zavitem v plašč, spregovorila šolska psihologinja. V svojo pisarno jo je

poklical ravnatelj, ki je od nje zahteval, naj mu obnovi dogodke tistega dne. Psihologinja je vidno pretresena povedala, da ji je neznani človek padel v oči, ker se ji je zdel zelo sumljiv, ko ga je videla korakati po prvem nadstropju, in ker ji je notranji čut govoril, da je na šolo prišel z nečistimi nameni. Prav tako se ji je zazdelo, da nekako ni spadal v šolsko okolje. Do tu ravnatelj še ni kazal zaskrbljenosti, ker je menil, da je šolska psihologinja oseba, ki si izmišljuje strahove in nevarnosti ob vsaki priložnosti, zato je dvomil, da bi iz vsega skupaj nastalo kaj resnega. Toda zgodba šolske psihologinje se je razvila v nepričakovano smer. Potem ko je začela slediti neznancu, ki se je pojavil v javni ustanovi, je ta, kot da bi nekaj zaslutil, izginil na moški WC, čeprav bi bilo možno tudi, da se je to zgodilo naključno. Šolska psihologinja je torej stopila za njim, se postavila pred vrata WC-ja in ga čakala. Čakala je kakšnih pet minut, skoraj vstopila v WC in si spet premislila. Nato je čakala še pet minut in se začela umirjati s tem, da je korakala gor in dol mimo vrat WC-ja. Tako je minilo dobrih petnajst minut. Občasno je prisluhnila dogajanju v toaletnem prostoru. Ničesar ni bilo slišati, nobenega pretakanja vode, nobenih korakov, ničesar. Zato se je naposled odločila, da vstopi v prostor in se pozanima, kaj se dogaja. Toda ko je vstopila v notranjost in pregledala prostor, je opazila, da tam sploh ni nikogar. Še enkrat je pregledala obe kabini in prostor z dvema pisoarjema in obstala kot okamenela. V grozi je pomislila na odprto okno. Počasi je stopila tja, ga odprla na stežaj ter mukoma pogledala v globino. Neznanec se je

preprosto udrl v tla. Pogledala je na uro, izbrskala telefon in poslikala vse prostore v WC-ju, vključno s stropom in predprostorom z umivalniki, ker je, tako je kasneje priznala šolska psihologinja, mislila, da se ji meša in da ne more verjeti svojim očem, in pohitela v pritličje šole k dežurnemu učencu. Ta je potrdil, da je pred približno pol ure v šolo spustil moškega z dolgo brado, oblečenega v plašč, in takrat se je zadeva sprožila.

Preiskava zgradbe, ki se je zgodila ob petnajst minut čez osemnajsto, je trajala slabo uro (vključena je bila policijska enota za odkrivanje eksplozivnih sredstev) in ni obrodila nobenih sadov. Naslednji dan je bilo vse pozabljeno.

5

14. septembra so na železniški postaji v Zalogu pri Ljubljani dobili anonimno pritožbo glede čistoče v železniških podhodih. Tam naj bi se nabirale smeti, predvsem pa je uporabnika železniških storitev zmotil neznosen smrad podhoda. Zgodaj zjutraj je potnike sredi podhoda pričakala ogromna smrdeča luža človeškega urina in ljudje so bili prisiljeni prečkati tire in preskakovati ograje, da so lahko prišli do perona. Poročila o urinskih lužah v podhodih so se pojavila tudi v Polju, Zgornjem Kašlju in Jevnici. Petindvajsetega novembra so v omenjene podhode postavili snemalne kamere. Posnetki kamer niso pokazali ničesar nenavadnega, izginile pa so tudi luže.

17. septembra je iskanega neznanca videl kmet Anže N. iz Ljubije v Savinjski dolini. Bilo je hladno in megleno jutro. Skozi dimasto kopreno je opazil silhueto na robu gozda, ki se je obnašala sumljivo. Zdelo se mu je, da je človek pijan, saj je večkrat obstal kot negiben ob kakšnem grmičevju ali pa je z majavo hojo taval okrog njivskih jar-kov. Zgodilo se je tudi, da je večkrat obsedel sredi visoke trave, kar tam na razmočenih močvirskih tleh, kot da bi se igral. Zdelo se mu je tudi, da človek poje nekakšne otroške koračnice. Vendar temu ni posvečal posebne pozornosti, saj je do popoldanske službe moral razliti še dve cisterni gnojnice, in ko so ga vprašali, zakaj ni pristopil k tej osebi, če se je vendar tako čudno obnašala, je odvrnil: »Če se nekemu zmeša, to ni moj posel. Zato imamo policiste, zdravnike in druge javne službe.«

Da je kmet Anže N. tistega meglenelega jutra opazil iskano osebo, so potrdile govorice v sosednji vasi, v Zapogah v Savinjski dolini. Več oseb naj bi videlo čudaka, kako se je potikal okrog svinjakov, hodil po sadovnjakih in se obnašal, kot da bi nekaj iskal, vendar z nikomer ni spregovoril besede. Ko so se mu ljudje približali na razdaljo, da bi ga lahko ogovorili, je spremenil smer ali pa se oddaljil. Zašel je tudi na nekaj kmečkih dvorišč, toda ko je videl, da se je znašel v slepi ulici, se je obrnil in odkorakal stran. Srečali so ga tudi večerni sprehajalci. Zdelo se je, da nabira gobe, saj je s sabo nosil dve veliki vreči. Priče so povedale, da se je držal nekoliko sključeno, kot bi imel težave s hrbtenico. Nazadnje so ga videli, ko se je spravil v starejšega folksvagna in se odpeljal proti Ljubljani. Nihče si ni

zapomnil registrske številke avtomobila. Radovedneži so se podali po obronkih, po katerih so ga videli tavati, in občasno jim je v nos udaril oster vonj po urinu. To je bilo vse, kar je čudak pustil za sabo. Nikoli več se ni pojavil v teh krajih in nikoli več ni nihče pripovedoval o njem.

6

24. septembra 2016 se je skrivnostni neznanec pojavil v cerkvi svetega Andreja na Jezerskem. V državi so tistega dne namerili temperaturo trideset stopinj Celzija in nebo je od sončne pripeke postalo svinčeno in težko, kot bi obljubljal nevihto. Bilo je pol ure pred začetkom popoldanske maše. V cerkvi so v prednjih klopih sedele tri ženice, ki so v globoki tišini strmele predse in v mislih žlobudrale rožni venec. Neznanec se je počasi z drsajočimi starčevskimi koraki po stranski ladji pomaknil proti oltarju in se usedel v klop. Tam je sklenjenih rok in ukrivljenega hrbta molil. Ženice so ga slišale po tihem jokati in usmrkovati se v robec, dokler se ni počasi dvignil s klopi in se obrnil k enemu od stranskih oltarjev. Zdelo se je, da ga posebej zanima podoba svetega Roka, ki ga odetega v plašč, razparan od bodeža, vlačita dva rimska stražarja.

Kmalu zatem si je neznanec, ki so ga v cerkvi videli prvič, glasno odprl zadrgo na hlačah in začel urinirati po cerkvenem tlaku, povsem mirno, kot da počne nekaj vsakdanjega. Po cerkvi se je razširil oster vonj po urinu